

ŽELEZNIČAR.

**Glasilo „Strokovnega društva železničarjev“
za Slovenijo.**

Izhaja vsakega 1. v mesecu.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo
se nahaja v Ljubljani, Selenburg. ul. 6.

Naročnina:

za celo leto K 19:20
za pol leta „ 9:60
za četrt leta „ 4:80
Posamezna številka K 1:60.

Štev. 13.

V Ljubljani, 1. julija 1921.

Leto XIII.

Več iskrenosti.

Poročali smo že v zadnji številki Železničarja, da se pojavlja v železničarskih vrstah in tudi med obstoječimi železničarskimi organizacijami močno stremljenje za zedinjenje ter da se otresejo demagoških komunističnih vplivov, ki so močno organizacijo porušili in spravili nekaj tisoč železničarjev ob kruh. Mi smo pozdravljali ta pojav, misleč, da bodo tisti naivni voditelji organizacije, ki so hoteli ali nevede podpirali z demagogijo komunistov vpliv in slepili na nepošten način delavstvo, priznajo, da so se motili ter odločno izjavijo, da pojdejo na drugo v teoriji in praksi že dovolj preizkušeno pot. Tu je treba poštenega preobrata, poštenega dela! Če bi bil preokret navidezen, zopet le nova demagogija, potem še ne moremo upati, da se te razmere res obrnejo na dobro.

Prav nič ne dvomimo na tem, da ima zagrebški Savez poštene namene. Savez je z demagogi obračunal in postavil na čelo organizacije funkcionarje, ki hočejo povesti organizacijo do ozdravljenja.

Nekam čudno se pa nam zdi ravnanje ljubljanske Petričeve podružnice, ki je sklicala občni zbor pod prejšnjim imenom naše organizacije za torek in sredo (28. in 29. junija) v Ljubljano. Že v načinu sklicanja tiči nekaj neiskrenosti. Še več neiskrenosti pa je v tem, da izda list v tem, ko se pogajamo, ter bo na občnem zboru poročevalec komunistični poslanec Marcelj Žorga, ki je nasprotni novi orientaciji, češ, da se morajo železničarji zediniti le na bazi političnega komunizma.

V tem vidimo veliko napako ne le mi, marveč vse merodajnejše večje strokovne organizacije v Jugoslaviji. Kar je starejših strokovnih organizacij in imajo v svojih vrstah zrelejše člane in sodruge, so se odločno uprle moskovski agitaciji in temu, da bi bile strokovne organizacije dekla komunistične stranke.

Resnica je, da imajo tudi strokovne organizacije svojo strokovno in socialno politiko, ki upošteva v prvi vrsti razredno stališče delavstva. Strokovne organizacije se zavedajo in se morajo zavedati, da so organ delavskega razreda ter da imajo namen voditi delavstvo k socializmu potom gospodarskih in kulturnih bojov s svojo demokratično silo, s svojim prepričanjem, ne pa kot nezavedna četa po ukazih tega ali onega diktatorja ali komisarja.

Prepričani smo, da železničarji popolnoma uvidevajo, kako opravičeno je naše stališče. Zato bodo odobraval našo ravnanje in nas podpirali pri plemenitem delu, da se izvede v Jugoslaviji zedinjenje železničarjev res iskreno, iskreno pa se izvede le tedaj, če krivci dejanski priznajo napake, se jim odpovedo ter prenehajo z demagoštvom, ki smo ga imeli v zadnjem letu mnogo preveč. V strokovnih organizacijah je prostora le za suho realnost in izobrazbo v socializmu.

Menimo kljub temu, da na tem občnem zboru zmaga razum, zmaga poštenost, iskrenost, kar vse bo omogočilo, da se napravi v doglednem času enotna fronta železničarjev pod vodstvom iskrenih in razumnih funkcionarjev, ki vedo, kaj je demokratizem v strokovni organizaciji in imajo uvidevnost v boju proletarijata.

Odpuščeni železničarji.

Socijalistični klub (narodni poslaniki ss. Kopač, Golouh in tov.) v konstituenti je podal na ministra saobračaja naslednjo

interpelacijo.

Po glavni stavki železničarjev v aprilu 1920 je bilo odpuščeno moštvo železniških uslužbencev, med katerimi so večinoma stari, izkušeni uslužbenci z mnogoletnim vplačevanjem za penzijo.

Dasi je bila stavka splošna v celi deželi, so se izvršila odpuščanja po raznih pokrajinah različno: tako je največ odpuščenih v Hrvaški in Slavoniji, Bosni in Vojvodini, manj v Sloveniji, v Srbiji pa niso bili odpuščeni. Eden in isti delikt so presojale razne oblasti različno, kar je absurdno, ker: ali je krivda splošna ali je sploh ni.

Na razne intervencije je odredil minister saobračaja, g. Joca Jovanovič, da se vprašanje odpuščenih podredi reviziji in preišče, jeli so odpuščeni resnično krivi, kateri in koliko. En njegov delegat je ob sodelovanju poslanca Saveza železničarjev prepotoval Hrvaško in Slavonijo ter Slovenijo. Toda, dasi je naročilo velelo: da se podredi vprašanje vseh odpuščenih reviziji, torej tudi onih v Bosni in Vojvodini — vendar delegat ministrov, ko je postal gospod Jankovič minister saobračaja, ni odšel v te kraje, niti niso tam izvedene poizvedbe o krivdi odpuščenih.

Pojasnilo za to je dano v neki okrožnici na oblastva železniške direkcije po naredbi g. Jankoviča kot prometnega ministra, s katero se zavrača anketni odbor za izsleditev resničnih krivcev, a vsi odpuščeni in tudi popolnoma nedolžni se proglašajo za krivce.

LISTEK.

Zločin in družba.

Kapitalistična družba porabi ogromne svote za policijo, da lovi zločince, za sodišča, da jih sodijo, in za ječe, da jih zapirajo; tudi za krvnike in njih aparate, da jih elektrocutirajo, obešajo in streljajo, izda precej denarja. Površni ljudje menijo, da je to sicer velik križ, ampak da ni mogoče pomagati; zločincev vendar ne moremo pustiti, da bi prosti letali po svetu, pa še več pokradli, oropali in pomorili.

Kapitalistična družba res nima druge pomoči, kakor da jih zapira. Zanj je zločin problem, katerega ne more nikakor rešiti. Pri tem se pa nahaja v vrtincu, ob katerem bi razumno bitje s kakšnega drugega sveta dejalo, da mora biti ta družba sama blazna.

Stvar je namreč ta: Kapitalistična družba ustvarja zločince, potem jih pa preganja, obsoja, zapira, obeša. Ona jih ne mara; sicer

bi jih pustila na miru; dasi jih ne mara, jih pa ne prenehoma ustvarja.

Zakaj taka absurdnost?

Zato, ker ne more biti drugače. Kapitalizem in zločin sta neločljiva. Kapitalizem je sam na sebi zločin, četudi ne po zakonu. Ako bi tatovi delali zakone, bi najbrže z njimi zaščitili tatvino. Ker jih delajo kapitalisti, ščitijo z njimi svoje izkoriščanje. In svojo lastnino ščitijo.

Ker pa je kapitalistično izkoriščanje zločinsko, ker ustvarja mizerijo in vedno postavlja gotovo število ljudi pred alternativo, da kradejo ali pa poginejo, med tem ko na drugi strani kaže, da se z bogastvom v tej družbi lahko skoraj vse doseže in s tem draži ljudi, da izkušajo pridobivati bogastvo brez posebnega ozira na sredstva, se mora zločin vedno na novo porajati in ga ne bo konec, dokler ne bo kapitalističnega sistema samega konec.

Ker ga družba ne more odpraviti, preganja zločince in jih zapira. Pri tem se zgodi, da sedi za mrežami mnogo dobrih ljudi, mno-

go lupežev pa teka prostih okrog in uživa velike časti.

Kaznovanje zločincev tolmači družba tako:

Hudodelec je nevaren družbi. Ona mora torej sebe in svoje poštene člane varovati. Zato mora zločince ločiti od javnega sveta in jih spraviti tja, kjer ne morejo njih hudobni nagoni storiti zlega. Torej v ječe z zamreženimi okni, obdane z visokimi, trdnimi zidovi in zastražene z oboroženimi čuvaji.

Razen varnosti družbe imajo kazni še druge namene. Za greh, ki je storjen z zločinom, mora biti pokora. V starih časih se je tisti, komur je bila storjena krivica, sam maščeval, nad hudodelcem. Tega pa ne more trpeti civilizirana organizirana družba. Ako se posamezniku prepusti, da odmeri kazen za zlo, katero je pretrpel, se lahko zgodi, da je kazen večje zločinstvo od zločina samega. In kakor tam, kjer še velja iz barbarične davnine podedovano krvno maščevanje, ni hudodelstva nikdar konec; osveta, ki je skoraj vedno pretirana, zahteva zopet osveto, in

Ker smatramo tako rešenje s strani g. prometnega ministra kot ponesrečeno za odkritje prikritih resnic o pravih vzrokih stavke in nje resničnih krivcev, o čemer ima javnost pravico, da izve, ker je stavka povzročila velikansko škodo v vsakem pogledu, vprašamo g. ministra:

1. Koliko železničarjev je bilo celotno odpuščenih in koliko med njimi po drž. oblasti?

2. Pri koliko odpuščenih železničarjev so bile krivice preiskane in v katerih mestih in deželah?

3. Kaj je preiskava tu dognala?

4. Zakaj je bila nadaljna preiskava ukinjena?

5. Ali so vse oblastne železniške direkcije Vašo novo naredbo za ponovno vložitev prošnje odpuščenih za časa razglasile? Če niso, katere niso in zakaj?

Da bi se v bodoče preprečile tako velike katastrofe kakor je bila železničarska stavka, predlagamo:

1. da komisija za preiskovanje krivde odpuščenec nadaljuje delo, kakor ga je započela;

2. radi temeljite preiskave vzrokov železničarske stavke naj se odredi parlamentarna anketa, v katero bosta pozvani tudi Delavska zbornica in Savez železničarjev.

Prosim o tej stvari čim prejšnji ustmeni odgovor v seji ustavotvorne skupščine.

*

Odgovor na to interpelacijo nas zanima, in mu obračamo največjo pažnjo.

Absolutizem na vidiku?

Belgrajska vlada namerava izpopolniti naredbo o „redu in radu“ s tem, da raztegne precej drakonične določbe na žalitev ugleda oblasti in uradov. Zdi se nam, da je ta naredba, o kateri je sklepalo ministrstvo predhodnik eventualnega absolutističnega režima, če bi ustava ne bila sprejeta. Naredbe to sicer ne opravičuje ali dejstvo je in naloga vseh treznih državljanov, da tako sramoto in omejitve svobode, kakoršno vsebuje načrt, z vso odločnostjo odklanjajo. Izvršilno oblast ob prestopkih te naredbe se prepušča političnim, to je administrativnim oblastem, kakor da bi

ne imeli kazenskih zakonov in sodnikov, pred katere edino spada, kdor je zagrešil prekršitev zakona. Naredba torej v vsakem oziru nasprotuje pravnemu čutu normalnega človeka.

Propagandistični prestopki zoper ustavo se bodo kaznovali z zaporom do 10 let ali globo 1000 do 100.000 dinarjev in sicer v pisnih, akcije za menice, anarhistična propaganda, propaganda za sovjetsko ali kmetsko republiko, pripadanje k takim organizacijam, protivojna propaganda, publiciranje navedenih zločinov, najemanje stanovanj v take svrhe, poraba orožja proti državnim organom itd. Prepovedane so take manifestacije, kolovodje bodo kaznovani z zaporom in globo do 50.000 dinarjev, udeleženci pa z zaporom od 1 leta in globo 3000 dinarjev. Prepovedana je tudi nošnja orožja, ki se kaznuje z zaporom do 1 leta in globo 10.000 dinarjev. V štrajkih se kaznujejo kolovodje z zaporom in globo do 50.000 dinarjev. V državnih, samoupravnih napravah v privilegiranih bankah, rudnikih, tramvajskih podjetjih, podjetjih za proizvodnjo svetlobe, vodovodih in obratih z življenjskimi potrebščinami so prepovedani. Strokovne organizacije sme razpustiti krajevna oblast. Naredba ima še nekaj drugih značilnih določb.

Sicer je naperjena ta naredba v prvi vrsti proti klerikalcem, Radičevcem in komunistom ali bistvo je, da je nečuten dogodek v državi, o kateri pravimo, da je demokratična.

Za nas pride v glavnem v poštev omejitev mezdnih gibanj. Kapitalisti in kapitalistična podjetja imajo popolno svobodo v izkoriščanju delavstva. In če se delavstvo upre neobzirnemu izkoriščanju, visi nad njim knuta naredbe. Naredba ne vprašuje, ali imaš eksistenčne pogoje, ali moreš živeti ali ne, marveč odločno pravico štrajkati ne smeš.

To ni pravica. To je pristranost, krivica, ki jemlje večini državljanov svobodo v boju za svojo existenco. In dasi se vlada izgovarja na protidržavne elemente, je vendar naredba naperjena proti organiziranemu proletariatu. Vlada prav dobro ve, da Radič in komunisti niso nevarni državi, pač pa so delavci nevarni ne državi, ampak kapitalizmu.

Več obzira z železničarji!

Železničar je danes res uboga para brez pravic v odrešeni domovini. Gospodje, ki se na merodajnih mestih niti ne upoštevajo pravilnika, ki ga je izdalo ministrstvo s obračaja, ter ga kršijo, kjer le morejo. Navedem primer. Pravilnik določa, da se mora ob vsakem sestavljanju novega turnusa, sestaviti isti sporazum z osebjem. Pri nas pa ni tako. Imamo na mestu gospoda, ki pozna vse drugo, samo to ne, kar bi bilo potrebno, in prometni referat v Ljubljani ga podpira. Lokalne razmere se ne upoštevajo, vsak posameznik izdaja raznovrstne okrožnice za predajo in prevzemanje vlakov; noben izprednik se ne sme prej odstraniti od vlaka v končnih postajah, dokler ni vlak ponovno pregledan, če so vsi zalivki v redu in če ni drugih poškodb. Ne trdim, da to delo ni potrebno, ali pri tem ogledovanju se izgubi mnogo časa, ki bi se tudi moral vračunati v procentualno službeno dobo. Nekateri gospodje menijo, da je tu upoštevati le vozni čas. Ako je temu tako, pa naj drugi pripravijo vlak za odhod, kakor se to godi v Italiji, kjer so v ta namen drugi uslužbenci.

Če pa pride zaradi tega osebje k prometnemu referatu, pa izjavlja, da ni kompetenten kaj ukreniti ter kvečjemu svetuje, naj se uslužbenci obrnejo v Zagreb.

Mi menimo, če je prometni referat kompetenten, da somolastno vpostavi nove turnuse z osebnim uradnikom, je tudi opravičen, da dovoli začasno, če odgovarja pravilniku. Mislimo, da gospodje niso zato tukaj, da kršijo ministrske naredbe ter jemljejo železničarjem pravice, kolikor jih še imajo. Tj bi morali z lojalnim in pravičnim nastopom pripomoči, da se promet in delo, kolikor mogoče vestno vrši. Poudarjamo, da je od zadovoljnega osebja, ki z veseljem opravlja službo vedno več pričakovati kakor od osebja, ki gre nezadovoljno v službo zaradi nepotrebnih šikan in odhaja zaradi krivic in kazni še nezadovoljniji domov.

Omenili bi še lahko več takih nedostatkov, ki nastajajo, ker gospoda posveča premalo pažnje strokovnemu delu, s katero edino se more uvesti med osebjem in v vršbi službe veselje do dela in disciplina. Tedaj bo to tudi res v interesu javnosti in uslužbenstva

tako gre zlodejstvo v večnost, od rodu do rodu.

Kazen je socializirano, poddrževano maščevanje. V tem je nekaj napredka in zboljšanja. Šele odstranitev privatnega maščevanja je omogočila, da so postale kazni sčasoma nekoliko bolj človeške. Včasih je bilo obešanje, sežiganje, napletanje na kolo, natikanje na kol i. t. d. tako vsakdanje, kakor je bilo vse čuvstvovanje ljudi barbarično.

Razvoj družbe je povzročil, da je dobila tudi justica polagoma nekoliko bolj človeško lice. Tam, kjer je družba zaostala, je pa tudi justica zaostala. Sedanja oficijelna pravičnost ne more zatajiti, da je kapitalistična. Njena glavna naloga je varstvo privatne lastnine, kapitalističnih interesov kapitalistične družbe.

Ali naša doba je postala tudi humanitarna. O tem bi človek včasih sicer podvomil, če na primer pogleda čez Atlantični ocean ali pa če bere poročila o linčanju po Ameriki. Toda apostoli sedanje družbe govore toliko

o humanitarnosti, da morajo ugovori skoraj umolkneti.

Iz te humanitarnosti izvira tudi nauk, da ni vse opravljeno s kaznijo zločinca, ampak da ga je treba tudi popraviti. Zdi se, da ni idealizem edini boter tega načela. Vmes so vsekakor tudi materijalistični oziri! Če bo hudodelec popravljen, ne bo več kradel, in tisti, ki kaj imajo, bodo bolj varni.

Pa to nič ne de. Načelo popravljanja bi bilo vendar lepo. Ali družba, ki ga izreka, ni dosledna. Kako naj na primer smrtna kazen popravi človeka? Kadar je zločinec na drugem svetu, ga vsi lepi nauki tukajšnje družbe ne dosežejo več.

Kapitalistična družba se pa moti s svojo humanitarnostjo še v drugem oziru. Popravljanje zločinca v kazilnici bi bilo že lepo, če bi bile razmere take, da bi popravljeni človek lahko pošteno živel. Tega pa ni. Neprenehoma se rabi fraza, kako naj bi skesani grešnik postal koristen član človeške družbe; toda fraza nima realne moči. Predvsem je tradicija hinavščine tako močna, da ovira vse refor-

matorične poizkuse. Če pove človek, da prihaja iz kaznilnice, mu malo pomaga, če doda, da se je v ječi poboljšal. Kdo mu verjame? In kdo more privatnega podjetnika prisiliti, da bi vzel takega človeka na delo?

Če bi bila družba sama delodajalec, bi bila stvar pač drugačna. Seveda bi v tem slučaju večinoma povod za prvi zločin odpadel. Namesto skrbi, kaj početi z odpuščenimi hudodelci, bi se taka družba lahko lotila vprašanja, kako se odpravijo zločini sploh.

Nismo fantasti. Ne mislimo, da bodo prvi dan po padcu kapitalizma sami idealni ljudje na svetu. Vsaka družba mora kot dedščina vlačiti bremena prejšnjih družb nekaj časa s seboj. Ali mnogo povodov zločina odpade takoj z ustanovitvijo socializma. Hudodelstva, ki jih povzročajo lastniki in dobičkarški interesi, morajo v kolektivistični družbi kmalu odpasti, ker se jim zamaši vir.

Kar potrebuje človek za dostojno življenje, bo lahko dobil, le da izpolnjuje svoje dolžnosti napram splošnosti, ki ne bodo presegale njegovih moči in jih tudi izčrpavale ne bodo.

Boj angleškega delavstva.

Že štirinajsti teden stavkajo ob izredni vztrajnosti ogromne mase angleškega delavstva. Okrog 7 milijonov delavcev. „Daily Herald“ piše o tem: „Stavke se udeležuje: 1. milijon 250.000 rudarjev, 1.500.000 graditeljev strojev, 100.000 tiskarniških delavcev, 1 milijon poljskih delavcev, 500.000 bombažnih delavcev, 125.000 delavcev v ladjedelnicah, sto tisoč transportnih delavcev, 70.000 cestnih železničarjev, 20.000 nalagalcev premoga, 250.000 predelavcev ovčje volne, 20.000 mizarjskih delavcev v ladjedelnicah. Sedaj tiči spor med delavci in vlado v tem, v koliko da so se v resnici podražile življenske potrebe. Številke, ki jih je objavila vlada, pravijo, da so se cene živeža, stanovanja, obleke, razsvetljave in kurjave povišale od julija 1914. leta do 1. maja 1921. leta za 128 odstotkov; septembra meseca je bila bila draginja — prav tako po vladnih podatkih 189 odstotkov večja od one v letu 1914. Sedaj delavske strokovne organizacije uporabljajo pravilnost vladnih podatkov in pravijo, da so sedaj življenske potrebe ne za 127, marveč za 150 odstotkov dražje kakor julija 1914.

Tedenska predvojna plača je znašala 25 šilingov, če naj je odgovarjala od vlade objavljenemu ceniku. Odgovarjajoča tedenska plača je bila v septembru 1920 65 šilingov, morala bi pa po podatkih strokovnih organizacij znašati 72 šilingov. To višino plače pa so dosegli le nekatere delavske skupine. Tako je uradno določena minimalna plača poljedelskih delavcev bila 50 šilingov na teden, sedaj pa delodajalci od teh delavcev zahtevajo znižanje plače za 10 šilingov in 6 pence na teden. Od delavcev, graditeljev strojev, so delodajalci pod grožnjo izprtja zahtevali, da se jim znižajo plače od 16 za 3 šilinge, od julija naprej za nadaljne 3 šilinge, ter 12 in pol odstotno reduciranje mezde od septembra dalje za delavce, ki delajo na ure, in 7 in pol odstotno za delavce, ki izdelujejo dele strojev. Plinarniškim delavcem hočejo delodajalci znižati plače za 6 šilingov 9 pence na teden, torej za 12 in pol odstotka. Te številke dokazujejo boj po skupno izdelanem načrtu in da hočejo plače vseh delavcev znižati na nivo plač, ki pomenijo še večjo bedo za delavstvo. Glasovanje rudarjev pa, ki so v enajstem tednu štrajka z 325.262 glasovi proti 128.700 gla-

sovom glasovali za energično nadaljevanje mogočne stavkovne borbe, dokazuje, da se hoče angleško delavstvo kljub veliki revščini, v kateri se nahaja, odločno bojevati zoper stremenje kapitalizma, da se proletarijat še bolj zaslužni s tem, da se pahne v še hujšo revščino in bedo.

V tem boju angleškega delavstva si stojita nasproti dva mogočna in močno organizirana nasprotnika: delavstvo in kapitalizem. Vlada seveda podpira zadnjega. Vsled tega razburjenost med angleškim narodom proti vladi čimdalje bolj raste. Ni izključeno, da pride do generalnega štrajka. Vlada je v veliki zadregi, kajti boj angleškega delavstva vpliva mogočno tudi na angleško notranjo in zunanjo politično moč. — Kako vpliva v gospodarskem pogledu, nam pa kaže dejstvo, da je vsa angleška industrija zašla v akutno krizo. Izguba na gospodarskem polju je ogromna. V produkciji premoga znaša izguba doslej nad 40 milijonov ton premoga, t. j. nad 77 milijonov funtov šterlingov ali blizu 44 milijard jugoslovanskih kron! Kje pa so izgube v obratu samem in pa v vseh mogočih drugih industrijskih in poljedelskih panogah. O tem pa nam še niso znani niti približni podatki!

Da boj še sedaj ni končan, je mnogo kriv tudi „črni petek“, t. j. dan, ko so železničarji in transportni delavci odpovedali štrajk iz solidarnosti, nakar so industrijalci, ki so bili že začeli z vlado vred popuščati, znova začeli močnejše pritiskati. Kriva pe je bila odpovedi solidarnostne stavke federacija rudarskih organizacij, ki je zahtevala, da se vse druge delavske skupine ravnaajo samo po taktičnih odločitvah rudarjev in ni hotela, da se sporazumna pogajanja vodijo skupno z železničarji in transportnimi delavci, v resnici pa so bili transportni delavci v svojih plačah še bolj ogroženi kakor rudarji. Vlada je začela nabirati stavkokaze in nameščati vojake v podjetjih. V to svrhu je n. pr. z Malte pripeljala veliko število mornarjev. Transportni delavci so se bili omejili pa na to, da so odklonili transport premoga, namenjenega v inozemstvo.

Vlada pa sedaj iznova posreduje v tem velikem in za socialno revolucijo važnem boju. Vprašanje nekaterih dni je, kakšen bo konec tega boja, ki ga delavstvo vodi z vso požrtvovalnostjo.

Brezposelnost v družbi kolektivističnega gospodarstva bo neznana reč. Potrebe za tatvino in goljufijo ne bo, s potrebo pa odpade kniafu tudi stvar.

Lahko si tudi mislimo, da bodo v socialistični družbi, kadar se popolnoma organizira, uredbe take, da bo tatvina sama po sebi nezmiselna. Kruha ne bo treba krasti, ker ga bo za vsakega dovolj. Sicer pa?

Če more kdo danes ukrasti stotisoč dolarjev in uiti roki pravice, se mu to izplača. Denar lahko vtakne v kupčijo ali v kakšno podjetje, izkorišča ljudi in sijajno živi ob tujem trudu. Ali kaj v socialistični družbi, kjer sploh ne bo privatnih podjetij? Če bi ukradel milijon, ga ne more izpremeniti v kapital, ki bi mu nosil obresti. Čemu torej krasti?

Seveda ostanejo še temperamenti in duševno defektni ljudje. S tem bo imela nova družba še svoje težave, dokler ne dozore sadovi njenih novih uredb. Kakor izobrazba, tako bo tudi zdravje v socialističnem sistemu družabno vprašanje; pridobitve vede se ne bodo prepuščale nobeni privatni špekulaciji,

ne bodo prihajale v prid le posameznikom, ampak se bodo družabno porabile za splošnost. Kakor je bilo mogoče v kulturnih deželah omejiti kugo in gobavost, tako bo imel tudi boj proti duševnim boleznim uspeh, kadar se bo vodil sistematično, na široki družabni podlagi in v splošnem interesu družbe.

Kapitalizem in zločin sta neločljiva; tukaj je boj zoper hudodelstvo enak boju zoper vetrne mline. Nobenega problema, ki se tiče zločina, ne more rešiti kapitalistični sistem; največja protizločinska sila je socializem.

Morilec Roze Luksemburgove, neki zidar Runge, ki se je doslej skrival, je bil te dni v Berlinu aretiran. Prišel je v poslopje strojna cesta in ga tako pretepli, da ni mogel odne zaposlenec. Spoznali so ga delavci, zavlekli na cesto in ga tako pretepli, da ni mogel odgovoriti, ko so ga stražniki rešili iz njihovih rok. Bil je aretiran in se bo proti njemu vršila sodna razprava. „Arbeiter Zeitung“ poroča nadalje, da je bil aretiran še neki poročnik Krull, ki je bil pri umoru tudi soudeležen.

Ustava sprejeta.

Na Vidov dan dne 28. junija je konstituenta sprejela ustavo. Za ustavo je glasovalo 223 poslancev, proti pa 35. V Zbornici je manjkalo 130 poslancev, med njimi komunisti, narodni klub in slovenski klerikalci. Proti ustavi so glasovali socialni demokrati, zemljoradniki in še nekaj drugih poslancev. Komunisti in slovenski klerikalci se zadnje tedne sploh niso udeleževali razprave o ustavi, kar pomeni toliko kot povsem neresno opozicijo, zakaj ob resnem delu bi se bila dala ustava še v marsičem izboljšati. V imenu soc. dem. kluba je podal sohr. Etbin Kristan daljšo izjavo z naslednjo vsebino: Socialno-demokratska stranka mora ostati v opoziciji proti ustavi, ki služi kapitalističnemu režimu in ki ga utrjuje. Govornik lojalno priznava, da je socialnim demokratom in drugim opozicijskim strankam v ustavodajni skupščini uspelo doseči nekaj uspehov. Reakcionarne stranke so s svojim delom povzročile, da je ustava popolnoma reakcionarna. Govornik pravi, da bo njegov klub glasoval proti vladnemu načrtu ustave, ker se z njegovimi najvažnejšimi točkami ne more strinjati. Glasovanje njegovega kluba se ne sme na kakršenkoli način izrabljati v zmislu, ki ga nima. Pridržuje si pravico, da se njegov klub še nadalje bori za izpremembo ustave v zmislu strankinega programa in ne dopušča, da bi se glasovanje njegovega kluba smatralo kot demonstracijo proti narodnemu edinstvu. Stranka ponovno svečano naglašja, da je že dostikrat jasno izjavila, da je edinstvo naroda in države prvi pogoj za dosego naših velikih ciljev. Radi tega je stranka pripravljena, braniti edinstvo naroda in države proti vsem napadom in spletkam s katerekoli strani. — Na delavstvu je sedaj, kako zavedno in složno, organizirano bo, da si pridobi od te meščanske države svoje pravice: svobodo in socialne zakone.

Razne vesti.

Nova ustava. Kakor je nova ustava prilagoden kapitalističnemu režimu, je vendar važno, da je sprejeta. Socialni demokrati, ki so bili v konstituenti edina resna opozicija so s svojimi predlogi prodrli skoro v štiridesetih slučajih in spravili v ustavo zlasti glede socialnega dela nekaj važnih določb. Na podlagi ustave bo parlament, v katerega se konstituenta izpremeni, če vlada prej ne pade ali pa konstituenta ne bo delala, sklepala okvirne zakone, po katerih se bo uredba izpopolnjevala. V tem oziru je zlasti važno sodelovanje celotne opozicije in organiziranih delavskih množic. Lahko rečeno, da je opozicija (zlasti komunisti in klerikalci) mnogo kriva, da ustava ni boljša, ker nje delo ni bilo resno, marveč je zadnje tedne celo zapustila konstituenta, kakor bi bila hotela olajšati sprejem take ustave. Ako parlament ne bo delal po volji vlade, bo razpuščen in bomo imeli nove volitve v državni zbor.

Nove boje v strokovnih organizacijah napovedujejo belgrajski komunisti, ki že pošiljajo svoje emisarje in okrožnice na razne strokovne organizacije. Vse večje in dobro urejene strokovne organizacije so se odpovedale komunistični stranki in so osnovale svoj glavni radniški savez, komunisti pa Radniško sindikalno veče. Vsi dobro vemo, kako zle posledice je imel lanski razkol in kam so zavedli komunisti (ne delavci, ampak teoretiki)

delavske in strokovne organizacije. Vemo, koliko škode ima delavstvo zaradi razdora organizacije že sedaj in jih še utegne imeti, če se organizacije dovelj hitro ne okrepe. V ta namen se vrše pogajanja med krepkejšimi organizacijami v državi, da se ustvari enotna fronta v strokovnem gibanju, ki bo preprečila take ponovne poizkuse ter usmerila smer strokovnih organizacij, da bodo res kos svojim nalogam. Obznana, trganje plač itd. vse nam preti in mi naj bi med seboj trpeli razdiranje naših organizacij?! Sloga, solidarnost, razredni boj do zmage, le to so naša gesla!

Sindikati in delavski dom v Belgradu. Vprašanje o zopetni otvoritvi sindikatov v Srbiji je rešeno. Največje strokovne institucije preidejo v roke socialistov-centrumašev (skupine Dragiše Lapčevića). Delavski dom, ki je bil od nekdanje last socialistične stranke v Srbiji pripade istotako tej skupini, čeprav so komunisti hoteli drugače.

O avtonomistih. V Belgradu slišimo o naporih bivšega socialista Prepeluha, da napravi v soc. dem. stranki zmedo in zada svojemu užaljenemu samoljubju in postane zopet politični voditelj kakršnekoli grupe. Poskuša pri klerikalcih, pri narodnih socialcih, da bi prišel k njim, kjer ga bodo bolj častili, poskuša pa tudi z novo stranko. Ker g. Prepeluh ni več socialist, kar sam izjavlja, razumejo tu vsi, da stranka za njegove eksperimente ne odgovarja in da se bo stranka njegovih napadov morala primerno braniti. Bolj se pa čudijo hrvaški in srbski naši prijatelji (centrumaši in koračijanci), da se najdejo v naši stranki ljudje, stari somišljeniki, ki ne uvidevajo, da hoče nesocialist Prepeluh v kalnem ribariti in ki ne znajo ločiti, da je delo proti stranki bistveno nekaj drugega, kakor opozicija v stranki. Zavedati se pa moramo vsi slovenski socialisti, da če hočemo ujedinjenja s centrumaši in koračijanci v eno veliko jugoslov. soc. stranko, moramo z našimi drugovi Srbi in Hrvati skupno nastopati proti separatistično-lažjavtonomističnim prizadevanjem Prepeluhovcev. Kajti socialist ne sme in ne more biti tak avtonomist, kakor ga želi Prepeluh ali pa naši klerikalci!

Tobak se podraži z današnjim dnem. Najfinejši hercegovski (dosedaj 12 din. 100 g) na 14 din., fini turški, zavojček bo stal 3 din. (2:25), fini hercegovski, zavojček po 25 g 2 din. 50 para (1 din. 62½ p.), srednjefini turški, zavojček po 25 g 1 din. 50 para, najfinejši ogrski, zavojček po 25 g, 57½ para, domači tobak za pipo 75 para; cigarete: egiptovske 22 para, dame 12 para, športke 10 para, ogrske 5 para; smotke trabuke in britanke 1 din.

20 para, vržinke 1 din. 10 para, portorike 75 para, vižinjose 60 para, namešane inozemske 60 para, kratke domače 50 para, klobase 1 kg 40 din. itd.

Železniška delavnica za Jugoslavijo. Na račun vojne odškodnine odpošlje Nemčija v Beograd kompletno železniško delavnico, kjer jo bo prevzela od nemških strokovnjakov posebna, v to svrhu določena komisija.

Dinarska veljavnost se uvede kot računsko enota za vso državo v državnem poslovanju.

Dopisi.

Umrl je v Vuzenici dne 23. junija, naš neprecenljivi sodrug Štefan Srienz, 70 letni čuvaj v pokoju. Po dolgotrajni bolezni ga je rešila smrt nadaljnih muk. Bil je priljubljen tovariš, od vsakogar spoštovan in vedno pripravljen svojcu sotrpinu pomagati kakor zvest in zaveden sodrug je bil, dokazuje njegovo dne 18. junija tajništvu doposlano poslovilno pismo, v katerem navaja med drugim. Ležim na smrtni postelji in kmalu bom odšel tja odkoder se ne vrnem več. Radi bolezni sem bil primoran podružniško blagajno oddati, katero sem upravljal celih 16 let. Ni mi dano dočakati tistega veselega dne, ki bo strnil vse železničarje v eno samo močno organizacijo. Pošiljam Vam poslednji soc. demokratični pozdrav. — Prerano si nas zapusti blagi sodrug. Kličemo Ti pa tudi mi: dragi Štefan, počivaj v miru po trudapolnem dolgotrajnem delu, Tvojim dragim zaostalim pa naše globoko sožalje. — Tajništvo strokovnega društva železničarjev.

Na progi državne železnice Petrovč-Rečica na Paki kraljuje prožni nadziratelj gospod Napogoj, ki nadomešča začasno bolnega progovnega mojstra v Petrovčah. Mož se domišlja, da je še narednik v Avstriji, zato pa ravna z delavci kakor z nekdanjimi avstrijskimi rekruti. Vse hoče prisiliti, da bi pristopili k Zvezi, čeprav sam najbolje ve, da je v službi prepovedano agitirati. Prav zanjima ga tudi, kdo je zaupnik delavcev, in vsakega, ki noče pristopiti k Zvezi, psuje z nemški zagrizenec, čeprav niti nemško ne znajo. Gospodu prav vljudno priporočamo, da pusti delavce v miru in se bolj pobriga za svojo službo. Povemo mu obenem, da bomo tudi mi pazili nanj, če ne preneha z gonjo med delavstvom. Torej poboljšajte se, da se ne bo treba več baviti z vami!

Društvene vesti.

V Celju se je vršila dne 5. maja t. l. konferenca stavbnega delavstva. Delegatov je

bilo na tej konferenci 32 iz raznih postaj; centralo je zastopal sodrug Marn Fran iz Ljubljane, ki je na kratko razložil pomen te konference.

Glavne pritožbe tega delavstva so:

1. Nečloveško postopanje nekaterih železniških mojstrov s tem osebjem. 2. Po določbah juž. železnice, bi moral vsak nanovo sprejeti delavec postati stalen po enem letu ob točni izvršitvi dolžnosti. Ko pa manjka nekoliko dni do enoletnega službovanja, se take delavce odpusti, češ, da ni dovolj dela. Po preteku enega ali dveh mesecev, se iste sprejme zopet na novo, samo radi tega, da traja delavčev provizorij dlje časa. 3. Kadar morajo delavci iskati pred vremenskimi neugodami zavetišče, se jim odtrga za čas trajanja dežja dnina. Dosti je takih slučajev, da izgubi delavec na ta način 3 do 4 ure časa, ne da bi dobil za to kako odškodnino.

Ravno tako se ne računava pot na delovno mesto in nazaj v postajo. 4. Železniški mojstri, posebno v Celju in Ptuj, silijo delavce na pristop k Z. J. Ž. in jim dostikrat odtegujejo članske prispevke od plače proti njihovi volji, dasi je železniška uprava izdala naredbo, da se ne sme nikomur več pri upravnih blagajnah odtegovati prispevke za bodisi katerokoli društvo.

Skrajni čas bi bil, da se naredi črta čez račune politikujočih predstojnikov, ki zlorabljajo svoj uradno moč s tem, da uganjajo v službi politiko. Direkcije naj gledajo na to, da se vestno opravlja služba, ne pa da skrivajo glavo v grmovje, pa ne vidijo, kako rovarijo uradniki, ki so v največjih slučajih le eksponenti kake politične stranke. Dokler se bo na mesto službe opravljal le politika, bodo še dalje trajale kaotične razmere na železnicah.

Sklenila se je tozadevna resolucija, ki se naj preda železniškim upravam. Če pa tudi ta ne bo pomagala, bo organizacija potrebno ukrenila, da izve tudi železniško ministrstvo o počenjanju te gosopde na železnicah.

Gospodje, izvolite!

Osrednje vodstvo Strokovnega društva železničarjev za Slovenijo, sklicuje dne 10. junija 1920 ob 9. uri predpoldne v Celju konferenco

bločnih slug in kretnikov z dnevnim redom:

1. Razmere bločnih slug in kretnikov.
2. Predlogi in sklepi k 1. točki.
3. Organizacija.
4. Raznoterosti.

Pristop k tej konferenci imajo le delegati, ki se izkažejo s poverljivimi izkaznicami.

Tajništvo.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani
registrirano zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadržnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menice se eskomtujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Železničarji! Naročajte in razširjajte ŽELEZNIČARJA.

ADALBERT KASSIG, Ljubljana
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic
priporoča

svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, rosete, gumbe, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače i. t. d. v raznih oblikah in po najnižjih cenah. Postrežba točna.

Konsumno društvo za Slovenijo
opozarja kraj. odbore, zaupnike in zadržnike na na svoj hranilni oddelek, ki sprejema **hranilne vloge**

in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga

4%

Vloge, kojih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo vloge šele najmanj po polletnem odpovednem roku,

4½%

Na delo, vsakdo agitiraj, da bodo koncem letošnjega poslovnega leta štele hranilne vloge

milijone kron!